

1. A. Podtrhněte koncovku v každém z následujících slov.

B. Podtrhněte tvarotvorný základ v každém ze slov.

a) skříň, koně, olovo, noci, konví, malý, černý

tvarotvorný základ	koncovka
skříň (ve výsl. [skříň])	ě (ve výsl. [e])
kon (ve výsl. [koň])	ě (ve výsl. [e])
olov	o
noc	i
konv	í
mal	ý
čern	ý

b) učitele, stavbě, koncová, travnatý, vodárna, matčiny, otcovy

tvarotvorný základ	koncovka
učitel	e
stavb (ve výsl. [stavbj])	ě (ve výsl. [e])
koncov	á
travnat	ý
vodárn	a
matčin	y
otcov	y

Koncovka je ta část slova, která se mění při ohýbání (skloňování nebo časování).

2. A. Připomeňte si termíny slovo motivované a slovo nemotivované. Čím se ve cvičení 1 od sebe liší slova v a) a slova v b)?

B. Odlište slova motivovaná a slova nemotivovaná.

Slovo nemotivované = neutvořené od jiného slova

Slovo motivované = utvořené od jiného slova

– kuře, slepička, kohoutek, kočka, pes, ryba, žížala, hlemýžď, srnka, laň, pernaté

– malý, slabý, travnatý, dřevěný, starý, vysoký, nízký

– běžet, stát, zpomalit, zrychlit, blednout, mlčet, mluvit

Slova motivovaná:

– slepička, kohoutek, srnka, pernaté

–travnatý, dřevěný

– zpomalit, zrychlit, blednout

Slova nemotivovaná:

– kuře, kočka, pes, ryba, žížala, hlemýžď, laň

– malý, slabý, starý, vysoký, nízký

– běžet, stát, mlčet, mluvit

3. a) Spojte každé slovo z levého sloupce se slovem v pravém sloupci, které k němu patří.

b) Podtrhněte vždy tu část, kterou mají společnou. Jak se tato společná část nazývá?

<u>st</u> olovat	ry <u>ba</u>
<u>knih</u> ovna	<u>stůl</u>
<u>let</u> adlo	<u>trá</u> va
<u>rybn</u> ík	<u>váz</u> at
<u>vl</u> asatý	<u>strom</u>
<u>travn</u> atý	<u>lét</u> at
<u>přiváz</u> at	<u>knih</u> a
<u>strom</u> oví	<u>vl</u> as

Slova v levém sloupci jsou **utvořena** od slov v pravém sloupci.

Slovo utvořené vzniká **ze slova základového**.

Společná část slova utvořeného a slova základového se nazývá:

- **odvozací základ** ve slově základovém
- **slovotvorný základ** ve slově utvořeném

4. Spojte každé slovo z levého sloupce se slovem v pravém sloupci, které k němu patří.

b) Podtrhněte v každé dvojici spojených slov tu část, kterou mají společnou.

		<u>společné základové slovo</u>
<u>st</u> olovat	<u>rybn</u> iční	rybník
<u>knih</u> ovna	<u>stol</u> ní	stůl
<u>let</u> adlový	<u>tráv</u> ový	tráva
<u>rybn</u> íkář	<u>zaváz</u> at	vázat
<u>vl</u> asatý	<u>strom</u> ek	strom
<u>travn</u> atý	<u>letad</u> élko	letadlo
<u>přiváz</u> at	<u>kn</u> ížní	kniha
<u>strom</u> oví	<u>vl</u> asový	vlas

Slova v levém i slova v pravém sloupci jsou tvořena od téhož základového slova

5. Od kterých slov jsou odvozena následující slova?

a) zahrádkář - *zahrádka*, počítačový - *počítač*, letecký - *letec*, kocouří - *kocour*, kořenný - *kořen*, cestovatel - *cestovat*

b) nebezpečný - *bezpečný* / *nebezpečí*, prastarý - *starý*, pakůň - *kůň*, proletět - *letět*, přeplavat - *plavat*, nekuřák - *kuřák*

c) zámotek - *zamotat*, úlovek - *ulovit*, podložka - *podložit*, úlomek - *ulomit*, odpadky (tj. odpadek) - *odpadat* / *odpadnout*, výpadek - *vypadnout* / *vypadat*, výrobek - *vyrobit*